

EXPUNERE DE MOTIVE

Comitetul Zangger (CZ), cunoscut și sub denumirea de Comitetul Exportatorilor NPT (Tratatul de neproliferare nucleară), s-a constituit în 1971, când principalele state furnizoare de materiale nucleare, angajate în comerțul cu produse nucleare, au considerat utilă implementarea Art. III.2 din NPT, prin interpretări comune ale obligațiilor expres stipulate și prin elaborarea unei liste cu materiale nucleare, cunoscută sub numele de Trigger List.

Fiecare stat parte NPT se obligă să nu furnizeze materiale sursă sau materiale fisionabile speciale, echipamente sau materiale special proiectate sau pregătite în vederea procesării, utilizării sau producției de materiale fisionabile speciale pentru utilizări în scopuri pașnice, către orice stat care nu deține arme nucleare, decât dacă materialul sursă sau fisionabil special produs, procesat sau utilizat va face obiectul garanțiilor prevăzute de Art. III.2 din NPT.

Mecanismul de control al regimului CZ se realizează prin implementarea Liniilor directoare care guvernează exportul produselor din Trigger List, listă publicată în 1974 de către Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA), ca document INFCIRC/209. Liniile directoare au făcut obiectul a două memorandumuri separate; primul memorandum definește materialele sursă, materialele fisionabile speciale și condițiile de export al acestora, iar al doilea memorandum stabilește lista de echipamente și materiale necesare pentru procesarea, utilizarea sau producerea materialelor fisionabile speciale.

CZ se întâlnește bianual, în reuniuni dedicate creșterii eficienței controlului exporturilor prin actualizarea produselor cuprinse în Trigger List (introducerea de noi echipamente, materiale și tehnologii nucleare și de noi echipamente și tehnologii utilizate la producerea acestora). Un punct important de pe agenda reuniunilor îl constituie informarea statelor membre cu privire la raportările anuale transmise de către guvernele statelor membre și la notificările de refuz de transfer (denial notifications).

CZ este compus din 35 state membre având drepturi depline; Uniunea Europeană participă la reuniunile CZ, cu statut de observator permanent.

Grupul Furnizorilor Nucleari (GFN) creat în 1975, este un aranjament informal al statelor furnizoare de materiale nucleare și ne-nucleare pentru reactori, de echipamente și tehnologii nucleare.

Scopul regimului de control promovat de GFN este prevenirea proliferării armelor nucleare printr-un sistem adecvat de control al exporturilor de produse care pot fi utilizate la producerea armelor nucleare, respectiv prin restricționarea exporturilor de produse nucleare sensibile.

Mecanismul de control prevăzut de regimul GFN se realizează prin adoptarea și implementarea a două seturi de Linii directoare (publicate succesiv în 1978 și 1992 prin

documentul AIEA INFCIRC/254, împreună cu modificările ulterioare) referitoare la controlul exporturilor de produse nucleare și cu dublă utilizare. Linii directoare ale GFN sunt adoptate prin consens. Între statele participante s-a instituit un sistem de schimb de informații privind preocupările legate de escaladarea fenomenului de proliferare nucleară. Angajamentul membrilor GFN de a respecta condițiile riguroase impuse în ceea ce privește furnizarea de materiale nucleare, în contextul dezvoltării ulterioare a utilizării formelor de energie nucleară în scopuri pașnice, conferă Grupului Furnizorilor Nucleari un interes central în cadrul regimurilor internaționale de neproliferare a armelor de distrugere în masă.

GFN are 44 state membre cu drepturi depline; Uniunea Europeană participă la reuniunile grupului cu statut de observator permanent.

GFN se reunește în plenare anuale și în reuniuni pe grupuri de lucru, dedicate creșterii eficienței controlului exporturilor, perfecționării procedurilor de acordare a licențelor în vederea facilitării comerțului legitim, actualizării listelor de control, schimbului de informații, acceptării de noi membri și de observatori.

România aplică recomandările CZ și GFN din anul 1992 în cadrul regimurilor de control al exporturilor de produse cu dublă utilizare și a fost acceptată ca membră a CZ și GFN în 1991. România este semnatară a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare din 1968, a Tratatului privind interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă din 1963, a Tratatului cu privire la interzicerea amplasării de arme nucleare și alte arme de distrugere în masă pe fundul mărilor și oceanelor și în subsolul lor din 1971 și a Tratatului de interzicere totală a experiențelor nucleare din 1996.

În prezent, regimurile de control al exporturilor instituite în cadrul CZ și GFN se aplică în România în conformitate cu prevederile Legii nr.387/2003 privind regimul de control al exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare, cu modificările ulterioare.

Pentru România, calitatea de participant la CZ și GFN are o importanță deosebită în plan politic și economic, atât prin participarea directă la prevenirea fenomenului de proliferare a armelor nucleare de distrugere în masă, cât și prin asigurarea accesului la produse și tehnologii cu dublă utilizare, necesare procesului de dezvoltare economică.

În calitate de stat membru la aceste regimuri de control al exporturilor, România a susținut permanent intensificarea cooperării între statele membre, în vederea schimbului reciproc de informații referitoare la aspecte tehnice ale componentelor/echipamentelor cu caracter nuclear și evaluarea oportunității identificării unor subcomponente ale acestora, relevante pentru proliferarea armelor nucleare, precum și necesitatea continuării consultărilor într-un cadru oficial, prilejuit de regimurile internaționale de control, în vederea instituirii unui cadru riguros de control pentru supravegherea transferurilor intangibile de tehnologii. Discuțiile cu caracter preliminar care au avut loc pe această temă au scos în evidență faptul că absența unor reglementări sau practici naționale face dificilă convenirea unor termeni de referință pentru această problemă. Pe aceeași linie se înscriu și eforturile depuse de delegația română la lucrările GFN din anul 2004 de a realiza o broșură cu documentația națională de export utilizată în transferurile nucleare în fiecare stat membru.

Printre obligațiile asumate de statele participante se află și plata unei contribuții voluntare, care să asigure desfășurarea reuniunilor CZ și GFN.

Plata contribuțiilor se poate realiza numai în temeiul unui act normativ, care să reglementeze aceste plăți din bugetul de stat.

Având în vedere cele prezentate, precum și necesitatea îndeplinirii tuturor obligațiilor ce revin României în cadrul CZ și GFN, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, pe care îl supunem PARLAMENTULUI spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

CĂLIN POPESCU - TĂRICEANU